

2

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileiro \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Sept. 30-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne utavi list.

JAVNA GOVORNICA

Glasovi Slavov S. N. P. J. in
čitateljev Prosveta.

Breezy Hill, Kans. — Gospodine Trunk pleše svoj divji ples po Pisanem polju. Kdo mu gode, ve le on sam. Ko si je do-dobra zbrusil podplate, se je vse-del k mizi, obloženi s kupom brezverakih listov. Z veseljem je hlastnil po prvem, po Prosveti št. 204, ki je bila ravnokar pri-nešena na zeleno mizo. Razgne-jo in spravi se nad dopise, med katerimi se mu zablili tudi dopis iz Breezy Hilla.

Kot kaže, Trunk ni površen pri čitanju, pazno prebere vse dopise kakor Zarkometovo kolo-no. Pri civilnem pogrebu začne vihati nos: nič za zveličanje du-še. Malo dalje vidi nebroj rde-čih vencev in cvetic; silne se pcede po dolarjih, ki so šli za ta okras, nakar pa aledi zavist na trgovce ter cvetličarje. Malo naprej se zopet spodtakne ob ci-vilni poroki; kurja polt spreli-va čitatelja, ko vidi, da ne bo nič za blagoslove. Zraven pa se poraja-jo tudi posvetne misli, ko bere o mladi nevesti.

Trunk bere naprej: Zahvala materi naravi za zdravje. Oh, ta nesrečnica brezverka, vikne, kaj bo s tvojo dušo, ko se ne za-hvališ bogu in božji porodnici. Ko pa pride Trunk do odatavka z verskim humbugom, skoči po-konci kot bi ga pičila strupena ka-ča, odpove mu vse sistem, za-pre mu sapo, kot pravi, da jo je meni Amerikanski Slovenec. Kuharica, dobra žena, vidi, kaj se godi, skoči po vode in pomaga vznemirjenemu zopet k sapi. Ampak čitati mora še naprej, vse, da lahko napiše nekaj prav katoliškega ter odposlje uredni-ku kutarskega lista, kateremu ne pozabi strogo zažugati, da mora ja vse priobčiti, pa še pri-da naj, kar frančiškanski ured-nik iz arca rad stori, saj duhov-nik je pod njegovim vplivom.

Onega dne slišim, da nekaj brečči nad mojo glavo. Zrakop-lov vidim, ki vozi pošto iz Chi-kaga proti Koloradu. Vidim, da nekaj leti iz zrakoplova; pada in pade tik pred mene. Amerikan-ski Slovenec je, pokojni Edi-nost št. 154, najbrž ravno tista, ki je namenjena gospodu Trun-ku. Taka je pač božja volja, kaj-ne gospod Trunk, saj brez božje volje še laa ne pade z glave, to-rej tudi Amerikanski Slovenec ne iz eoplana.

V tej številki se je gospod po katoliško razjezil čez dopisval-ko v Prosveti. Trunk bi na mah rad pohrustal vse, kar je količ-kaj razredno zavedno ter cilja na rdečo barvo, ali pa bi vsaj zapel v svoj trunk in dal zapeljati na grmado.

G. Trunk! Ali mislite, da bo-ste s takim pisanjem pridržali ljudstvo zase? Kako morete biti tako slep, da ne pomislite, da s takim pisanjem le podite lju-di proč od sebe? Pomislite malo, če bi vam vse "ovčice" hkratu obrnile hrbet in bi bili prisiljeni prijeti za bolj koristno delo ali se pa iti past s kozami po bre-govju. Vaše pisano polje bi se spremenilo v kozji pašnik.

Povedati vam moram g. Trunk, da bi ne menjala z vami, pa če ste pisali o moji napred-nosti kakorkoli in čeprav nisem trkala kril po šolskih klopih od 10 do 16 let, kakor ste vi hlače. Poganske zmote so vam odveč, to vam verjamem, saj še mi ne maramo za zmote, pa naj bodo poganske ali krščanske. Otrlesi smo se verakih bajk, ki so bile le nam v škodo, Trunkom pa v ko-rist.

Trunk se prav gotovo še ni o-tresel vseh poganskih bajk, saj menda še sedaj verjame v po-gansko starogrško bogoslovstvo, ko vlači na dan Herostrov po-šig Artemizinega templja. Ali mi-sli s svojimi poganskimi bogo-slovskimi študijami ugnati de-lavsko ženo. Prav res se mu člo-vek lahko smeja, pa naj se ne raditega prišteva slavnim ali ne-slavnim.

Trunk zna zavijati. Brai je, a vendar je pisal drugače kot bral. Veter ni prinesel lista, rojak ga je prinesel, veter pa se je igral s tisto filko.

Dasiravno sem priprosta žen-ska, polagam nekaj učenemu Trunku na arce, in sicer radite-ga, ker mu šelim dobro. Svetu-jem mu, naj se kar nič več ne vrti v ženske. Če ga je kdaj po-lomil, ga je s tem, ko se je začel

obregati ob ženska krila. Ako pa se le hoče bosti z ženakami, no-potem še toliko bolj potrjuje svojo smešnost. Bo že spoznal, koga se je lotil, ko je pričel o-birati ženske.

Se drugo priporočilo imam za Trunka. Mrtve naj pusti pri mi-ru. Saj to bi moral sam vedeti, da ni lepo, pa tuintam se očivid-no spozabi. Vaak pokojni ima kakke znanke in prijatelje, kate-ri ohranjajo za pokojnim blag spomin. Samo norec, ki se smeje in je mešen brez vzroka, gre žalit čut, ki ga imajo zpanci za pokojnim.

Naj reče Trunk kar hoče, meni se zdi, da so taki dopisi po-trebni. V svojo zadovoljnost mo-ram namreč priznati, da čutim, da ravno taki dopisi odvrčajo ljudi proč od verskih dogem in nesmislov, nakar ljudje šele po-stanejo sposobni za drugo, bolj poučno in do boljšega življenja navaajoče čtivo.

Smatrajte to za lepo ali grdo, povam vam, kako bi napravila s kakim Mladičem, ki bi prišel a-gitirat za frančiškansko filko: pobegnala bi ga z metlo, namoče-no v blatni vodi. Tako visoko jaz cenim take ljudi, ki kajpada smatrajo moje svarilo za ne-taktno in neollikano.

Še nekaj, Trunk! Kadar boste zopet brešli po Pisanem polju, nikar lagati, ker z lažjo ne boste daleč prebredli. Jaz nisem molila k materi naravi. Le hvaležna sem bila, kar je nekaj drugega kot molitev. Narava ne potrebu-je, da bi jo kdo molil.

Pripravljena sem tudi na od-govor na ta dopis, ker vem, da je Trunk sposoben, da se bo smešili dalje. Morda mi bo zagro-zil z večnim ognjem v peklju, kjer bo jok in stok pa škripanje z zobmi. Za tak odgovor imam tudi že sama pripravljeno vprašanje: Kako bodo pa škribasti škripli z zobmi?

Upam, da zamere zaradi tega dopisa ne bo. Saj tudi Trunku ne želim nič slabega, temveč dol-ga življenje v zdravju in zado-voljnosti. — Frances Slinkovec.

So, Chicago, Ill. — Neko ka-toliško društvo je imelo redno mesečno sejo, na kateri so govo-rili največ o pravih Slovenske narodne podporne jednote, ki jih je potrdila osma redna konven-cija. Novoizvoljeni predsednik društva je posegel v žep kakor hitro je zasedel zaželeno stoli-ço. Iz žepa je izvlekel glasilo K. S. K. J., v katerem je čital tri točke pravil Slovenske narodne podporne jednote. Ubogi pred-sednik se je kar krivil jeze, dol-go se je zvijal, dokler mu ni nek član rekel: Predsedniček, pro-sim, da malo manj govorite, pa več poslušate, kaj drugi bratje govorijo.

Udrihal je po vsem, kar ni pod njegovo komando. Ven s čla-ni, kateri spadajo k S. N. P. J. Predsedniček bo sigurno podo-val službo pri prihodnji kon-veciji, katero ima naš veliki Tone Grdina iz Rima. Katoliški moramo biti za vsako ceno. — Reporter iz So. Chicago.

Razveljavljanje držav-ljanskega papirja

Državljanški certifikat natu-raliziranega ameriškega držav-ljana se more razveljaviti, ako je bil pridobil nezakonito ali potom prevare. To se sicer ne dogaja mnogokrat, ampak je vendarle važno za naturalizirane državljane, da vedo, pod kate-riimi okolištni se tako razve-ljavljanje (cancellation) izvrši. Pred par tedni so časopisi poro-čali, da pomožni pravdnik Zdu-ženih držav, J. M. Crookes, hoče predlagati federalnemu sodišču v Brooklynu, da prekliče držav-ljanski papir, podlžen 1. 1921 Hannes Kelehmäinen, finske-mu tekaču in zmagovalcu na o-limpijskih igrah 1. 1920. Ke-lehmäinen je, potem ko je postal ameriški državljan, odpotoval iz Zduženih držav in 1. 1924 odprl na Finskem športno trgovino; iz vseh okoliščin je bilo razvidno, da je imel namen nastaniti se za vedno na Finskem. Federalni pravdnik se pri tem sklicuje na informacije s strani ameriškega podkonzula v Helsinkisu.

Določba zakona, ki se nanaša na tak slučaj, se nahaja v natu-ralizacijskem zakonu od 29. ju-nija 1906. Po tej določbi zakona se mora amatrati, da je bil držav-ljanski papir pridobljen po-

tom prevare (by fraud), ako oni, ki ga je pridobil, zapusti Zduže-ne države tekom petih let po izdaji tega državljankega pa-pirja in se za stalno nastani v svoji rojstni domovini ali drugje v inozemstvu. Državljanstvo se namreč podeljuje le, pod izrec-nim pogojem, da ima prosilec na-men stanovati za vedno v Zdu-ženih državah. Ako pred pote-kom petih let po naturalizaciji on odiče v inozemstvo v svrhu daljšega bivanja, se predpostavl-ja, da si je državljanstvo pridob-il potom prevare. Razun ako more predložiti tehtne dokaze, da je prebival v inozemstvu dlje časa radi vzrokov, ki so ga prisilili k temu mirno njegove volje, in da namerava za vedno nastaniti se v Zduženih drža-vah, se njegov državljanski cer-tifikat razveljavi.

Pomembna razsodba v tem po-gledu je ona vrhovnega sodišča Zduženih držav v pravdi dr. Luria. Ta je bil prišel v Zdu-žene države 1. 1888, tukaj študi-ral medicino in 1. 1894 postal a-meriški državljan. Par mesecev po svoji naturalizaciji je zapro-sil za potni list in odpotoval v Transvaal v južni Afriki, kjer se je nastanil kot zdravnik. 1. 1910 je tamošnji ameriški konzul po-ročal o njem državnemu depart-mentu, v svrhu da se uvede po-stopanje za razveljavljanje nje-govega državljankega papirja. Med 1. 1894 in 1910 je bil dr. Luria le nekoliko mesecev v Zduženih državah v svrhu ne-kih študij. On je ugovarjal, da njegova dolga odsotnost iz Zdu-ženih držav bila posledica slabe-ga zdravja in predložil neka zdravniška spričevala, ki pa niso bila zaprisežena in nista bila sprejeta kot zadostna dokazila. Vrhovno sodišče je odločilo, da se njegov državljanski papir raz-veljavi.

Toda vlada ni bila vedno us-pešna v takih-le pravdah. V nekem nedavnem slučaju je bil toženec mnogo dlje časa odsoten iz Zduženih držav, ali vendarle je bil v stanu dokazati, da se ra-di te odsotnosti ni moglo smatra-ti, da je si je pridobil državljanst-vo na prevaren način, in da ni bil njegov namen ostati za stal-no v inozemstvu.

Nekdo drugi je zgubil ameri-ško državljanstvo, ker on in nje-gove priče so krivo prisegle gle-de dobe njegovega bivanja v Zduženih državah pred vložitvi-jo naturalizacijske prošnje.

Zgornji slučaj se nanašajo na državljanske papirje, pridoblje-ne "potom prevare". Nezakoni-to pridobivanje državljanških spričeval se nanaša na druge slu-čaje. Zgodi se dostikrat, da ino-zemec ni niti znal, da se je v nje-govo naturalizacijsko postopanje vrnila kak nezakonitost. Ne-kemu Ginsbergu so na pr. razve-ljavili državljanski certifikat, ker se je končno zaslisanje vrši-lo v privatni pisarni sodnika, me-sto v javni sodni dvorani. Vrhovno sodišče Zduženih držav je priznalo, da je to bila pomota s strani sodnika, ali vendarle je vsled tega vsa naturalizacija po-stala nezakonita. V nekem slu-čaju je bilo državljanstvo razve-ljavljeno, ker je bil prosilec natu-raliziran, dasi ni predložil nika-kega spričevala o prihodu, kar v-splošno niti ni mogel storiti, ker je bil prišel nezakonito v Zdužene države. V drugem slučaju je bil državljanski papir razveljavljen, ker je bil inozemec naturalizi-ran na sodišču za Kings County, dasi je stanoval v Queens Coun-ty. Neko spričevalo je bilo raz-veljavljeno, ker ni naturalizacij-ski "examiner" izprašal prosilca na predhodnem izpitu. — F. L. S.

ŠTEVILO AVTOMOBILOV V ZDUŽENIH DRŽAVAH.

Število motornih vozov, regi-striranih v Zduženih državah, tekom prvih šestih mesecev 1. 1925, znaša 17,716,709. To šte-vilo pomenja povečanje od 18.9 od-sto čez registracijo v isti dobi lanskega leta. V to skupno šte-vilo ni všteti 70.200 uradnih vo-zov, ki so last države in za ka-tere se ne plačuje nikaka regi-stracijska pristojbina.

Število registriranih avtomobi-lov je tekom enega leta naj-več poskočilo v Alabami, kar za-čez 53 odst. V Floridi je pove-šček tekom enega leta znašal 41 odst. V Oklahomi in Misissipi-ji je bil tudi zneten povešček.

ZARKOMET

Ameriški odrešeniki!
Dr. Jankovič, jugoslovanski delegat na konferenci medparla-mentarne unije v Washingtonu, je na sestanku v Chicagu suges-tiral, naj ameriški Jugoslavlani financirajo industrije v Jugosla-viji in jih na ta način iztrgajo izidom iz rok.

Hvala za sugestijo! Iztrganje jugoslovanskih industrij iz zi-dovskih in drugih privatnih rok je naloga delavcev v Jugoslaviji, ki potem obdrže industrije v svo-jih rokah. Kadar se to zgodi, bo-mo jugoslovanski delavci v A-meriki drage volje pomagali in-dustrijam v Jugoslaviji.

Domovi slepcev, ki vidijo...

Slovenski delavci v Ameriki smo tudi pozvani, naj zgradimo dom za slepce v stari domovini. Ideja je humanitarna; nič ni-mam proti temu, če prispevamo kolikor moremo.

Sem pa proti temu, da se kra-lju in ministrom v Belgradu zid-ajo drage palače, dokler nima-jo slepi reveži svojega doma. Če ima Jugoslavija milijone dinar-jev za te palače, bi našla tudi denar za slepaki doma.

Slovenija in Jugoslavija sploh trpi na veliko večji slepoti kot pa par sto slepcev, ki nimajo doma.

Volitve so v decembru.

Cenjeni Zarkomet!
Slovenci na Ely bomo volili. Smo volilna čreda, torej vsi za Šveda! Mora biti "son" na koncu in potem bo dosti v loncu. Kakor druga leta se po starem obeta, da bomo zavozili, ko bomo spet volili. Ker še nismo dozoreli, bomo zopet pogoreli.

Visoko spoštovanje.

"Mi nismo proti srbakemu je-ziku in tudi Cirilico visoko spo-štujemo," piše kutarski list. I should say! Spoštovanje mo-ra že biti na vrelišču, če se cir-ilica piše z veliko začetnico.

Zakelj soli.

Dragi Zarkomet! Posveti ma-lo na 160. cesto in Holmes ave., da neki grocerist lože najde ti-sti zakelj soli, katerega je po-za-bil zaračunati nekemu odjemal-cu. Zdej se mu hoče kar zmeša-ti v glavi, ker ne ve, kdo mu je odnesel za pet centov soli. Do-tičnik, ki je odnesel neplačano sol, naj pride plačat, da revež ne znori same brige. Ali niso ljudje čudni? Za pet centov si vse la-se populi, kadar pa vedoma spusti \$30 v malho, ki nima dna, tedaj pa kaže hladno kri. Zarkomet, dobro mu posveti tudi takrat, kadar bo plesal, ko bodo akron-ski fantje žvižgali! — Rdeči trn iz Collinwooda.

Pripovedka.

Bil je fajmošter, kateremu je bilo ime Kazimir. Nekega dne pride k njemu deputacija fara-nov s prošnjo, če mu sme kupi-ti lep avtomobil. Župnik se pri-jazno zahvali za obisk, potem pa vpraša: "Ali že imate vi vsi av-tomobil?" Ali ga že imajo vsi fa-rani? Odgovor je bil: Ne. Nato pravi župnik: "Zal mi je, ampak vašo prošnjo moram odkloniti. Nelepo bi bilo od mene, da bi se jaz vozil, dokler vi hodite. Naj-prvo kupite avto sebi, in ko bo-ste vsi preskrbljeni, tedaj lahko tudi meni kupite malega forda, toda ne prej, zastopite?" In mo-že so odšli in gredeč so hvalili Boga, ker jim je naklonil tako dobrega, krščanskega pastirja.

K. T. B.

Izmed skupnega števila regi-striranih vozov je 15,519,647 o-sebnih avtomobilov, 2,114,750 tovornih avtomobilov (trucks) in 82,315 takšjev, omnibusov in avtomobilov za najem. Le 20 držav pa registrira to zadnjo vrsto posebej. Zato je njihovo šte-vilo dejanski mnogo večje.

Največ registriranih avtomobi-lov je v državi New York, nam-reč 1,404,653. Čez milijon av-tomobilov imajo še sledeče dr-žave: California 1,317,825, Ohio 1,292,000, Pennsylvania 1,205,287 in Illinois 1,123,084. — F. L. S.

Spovednica največja go- roslasnosti v 20. stoletju

(Poglavje iz knjige "The Pops
and their Church".)

Spisal Joseph McCabe, ki je bil
12 let frančiškan, župnik in
profesor bogoslovja.

(Dolge.)

Spominjam se mnogih tipov
od petnajstletnega punčeta iz
strove družine, ki me je vpraša-
la, če je greh, ako pretrga večer-
no molitev, kadar jo nažene na
potrebo, do mesnatih mlade žene
precej nekontroliranega življe-
nja, ki mi je prinašala tedenski
budget vseh mogočih seksualnih
nespodobnosti, katere mi je raz-
kladala s kazuistično natanč-
nostjo. Seveda ji je bilo vselej
"zelo žal" — ker drugače bi ji ne

bil dal odveze, toda čez teden
dni se je zopet ponovil isti kata-
log. Tako je šlo teden za tednom.
Taki ljudje se navadno spovedu-
jejo komaj enkrat v letu, toda
ženska mi je — in še kako pri-
liznjeno! — zaupala, da ji silno
prija, če se mi izpove in najraje
bi to storila vsak dan! Drugo so
tudi izkušale enako prijetnost.
Najbrž je bilo to krivo, da se je
tedaj v meni zbudilo spolno živ-
ljenje, ki je spalo do mojega
šestindvajsetega leta. (Katoliški
opravičljivi so me imeli že davno
prej za velikega lopova.) Eno le-
to pozneje sem prenehal s spo-
vedanjem žensk. Dasi takrat še
nisem bil prepričan skeptik, sem
že sovražil spovednico iz dna
svojega srca tako, da so me mor-
rali naravnost tirati vanjo.
Končno sem bil nastavljen za
rektorja na kolegiju na deželi,
kjer ni bilo katoliških žensk.
Moji čitatelji bodo morda

vprašali, če je kaj resnice na go-
voricah, da duhovniki storjajo
spovednico. Da, je pravej res-
nice. Seveda ne v spovednici, ker
tam je zloraba nemogoča. Toda
spoved se lahko veljavno opravi
tudi zunaj spovednice, v zakri-
stiji, v fagovžu, kjerkoli in tu je
prilika za zlorabo. Moj debeli
kolega, katerega sem prej omenil,
je zlorabljal dotično dekletko v
zakristiji. Neki drugi duhovnik
doli Don Juan, ki mi je pripo-
vedoval o svojih ljubezenskih a-
vanturah, je naredil s svojimi
ljubicami načrt, da so se nare-
dile boje in so ga klicale k sebi
z zakramentom za umirajoče.
Ampak nemoralnim duhovnom
— in teh je mnogo — se ni tre-
ba posluževati takih melodra-
matičnih aranžmov. Treba je le
ob popoldnevih iti kam na obi-
ske in prilik je toliko kolikor jih
kdo sam hoče.
Jaz ne trdim, da je spovednica

moraina. Res je, da pokvari
gotov odstotek mladih ljudi, to-
da večini ne škoduje, niti ne ko-
risti. Največje zlo spovednice je
naravnost neverjetna stupid-
nost, ki veže ljudi na isto. Obli-
gatna spoved je bila upeljana —
kakor sem že omenil — v trinaj-
stem stoletju z namenom, da si
duhovščina podvrže vso Evropo
pod svojo absolutno kontrolo.
Več kot tisoč let je bila katoliška
cerkev brez obvezne spovedi,
kljub temu katoličani verujejo,
da je Krist ustanovil spoved.
Glavna ideja spovedi — da mla-
dež, ki ima z oljem namazane
roke, more odpustiti grehe — je
bedasta. Kdor misli, da spoved
povzdiguje moralo, se moti. Nihče
bolj ne ve kot spovednik, da
nihče — razen peščice terciar-
cev in terciarjev ter seksualnih
perverznejšev — ne ljubi spove-
di. Katoličani amatirajo spoved
potrebno zlo, bolečo potrebo,
kateri se izognejo, če je le mo-
goče, do enkrat v letu. Nihče rad
ne odlaga "bremena grehov".
Mladina v Londonu je imenovala
spoved "scraping the kettle"
(strganje kotla). Malo ljudi bi
se spovedalo, če bi spoved ne bi-
la obligatna.

Maršikdo bo vprašal, zakaj se
mnogi katoličani spovedujejo
vsak mesec, če zadostuje enkrat
v letu. To se godi valed moder-
nega razžirjanja duhovniške ob-
lasti. V vsaki župniji so društva
in bratovščine. Društva deklet
se navadno imenujejo "Marijine
device". Fantje imajo tudi ali-
na društva; ravno tako starejši
farani. Vatop v taka društva je
prostovoljen, toda v mnogih fa-
rah je tako, da je boljše, če pu-
stijo faro, kakor da bi odklonil
vatop v društvo. Vsako tako dru-
štvo pa ima pravila, da morajo
člani in članice iti vsak mesec k
spovedi. Na ta način se vrše
"prostovoljne" mesečne spovedi.
Zdaj pa nekaj o odpustkih.
Katoličani se radi pritožujejo,
da nasprotniki cerkve pretirava-
jo o odpustkih. Pritožbe so do
gotove meje upravičene, toda
jaz jim lahko dokazem, da du-
hovniki tudi pretiravajo. Od-
pustki so čudna reč. Rimski
cerkev je izprva naredila pekel
tako vroč in strašen, da je začel
človeška natura rebelirati.
Kristjani sami so se uprli take-
mu peklu. Pojasniti moram tudi,
da v začetku cerkve ni bilo sred-
nje poti. Za zveste in čiste ver-
nike so bila nebesa, za grešnike
je bil pekel. Kmalu so cerkveni
očetje spoznali, da je ta malo
prehuda, pa so iznašli začasni
pekel, kateremu so dali ime "pur-
gatorium" ali vice. Ime izvira iz
besede "čistiti". Poteza je bila
slednja: ako umreš z malimi
grehi — in vsak umre tak, razen
svetnikov — nisi sposoben za
nebеса, a tudi v pekel ne pojdeš,
pač pa greš nekam med nebеса
in pekel, kjer se "čisti" v ognju
vic, in ko si dokraja "čist",
tedaj zletiš v nebеса. Katoličani,
ki imajo silno mero vernosti, še
danes dobesedno verujejo v pla-
mene vic in pekla. Še danes po-
jejo v vsaki cerkvi po vsem svetu:
"Molimo za duše, ki ob tej u-
ri gorijo v čistilnih plamenih
vic".

(Dolge.)

Boj se dolga!

Mlajši svet se čisto ogreva za
dolg, dočim se starejši običajno
še bolj ogreva za svaro proti
dolgu. Starejši prav radi svare
z rekom, ki je veljaven še skozi
dolge dobe, da se ljudje obvaru-
jejo mlinskega kamna, ki bi se
obesil za vrat: dolgovi, katere je
treba plačati. Ali kakor pravi
slovenski kmet: Boj se dolga kot
boj se hudiča, potem ne bo tre-
ba bati se beriča!

Slavni angl. pisatelj Shakes-
peare je zapisal v svojem spevu:
Ne posojuj ne in ne izposojaj;
posoda zgubi sebe, tovariša,
in slabo vpliva na gospodarstvo.
Lahko je pregovoriti človeka,
da ne posojuje. Že sebičnost u-
kazuje: Ne posojuj! Traja pa ne
dolgo, ko posojevalec grenko
spozna, da posojati denar je včasih
tudi izgubljati denar in kar
je še slabše: izgubljati prija-
telje.

Ljudje poslušajo, ko jim re-
čemo, ne posojaj, ne podpisava-
ti mame, ne garantirati za koga
drugega, kar pa mesto njih na-
reče drugi. Teje pa je pregovi-
riti izposojevalca, ker izposoditi
si je tako lahko in prijetno. Pa
vendar je Shakespeare povedal
resnico, ko je rekel, da s posodo

se izgubi posoda sama in tova-
riš. In posoda tudi slabo vpliva
na gospodarstvo. Izposojevanje
se zdi da napravi iz pametne-
ga in skrbnega gospodarstva
nadlego.

Izposojanje je umnemu gmo-
tnemu življenju to, kar so števil-
ne drogerije in popivanje zdra-
vju. Shakespear je torej dal e-
nega najboljših nasvetov v sa-
mo eni vrsti Hamleta: Ne posojuj
in ne izposojaj!

Biti dolžan se pravi biti au-
ženj. Biti globoko v dolgovi se
pravi biti globoko v duševnem
peklu.

Dolg preganja spanec in uni-
čuje zabavo.

Devdeset procentov zabave,
ki pride iz posedovanja, kar že-
lite, pride prvo radi dela, s kateri-
m ste dosegli željo, in drugič
je radosten občutek tudi v tem,
da ste plačali za to, kar imate.

Dolg uniči neodvisnost, samo-
spoštovanje. Če vprašate kro-
ničnega izposojevalca, ako hoče
postati auzenj, slušati ukaze in
se ponižno klanjati pri bližnjem
gospodarja, kaj bo rekel? Suge-
stiji se bo podal z velikim dopa-
dajenjem. Pa vendar je dolžnik
auzenj upnika.

Kadar imaš denar, še nimaš
sebe. Človek, kateremu dolguješ,
ima vknjižo na tebi. In v deseti-
letni protu enemu slučaju upnik
ne bo močlal, da si mu dolžan.

Dolg raste počasi, gotovo, ti-
ho, dokler počasi ne zraste v
močnega leoparda, pošast, ki se
je bilo z njo prijetno igrati, ko
je bila mala.

Posebno v Ameriki je vse dol-
žno. Nihče na skrb za jutri. Iz-
med sto dvanajstih milijonov lju-
di v Združenih državah jih naj-
manj petdeset milijonov živi na
izposojevanju. To ni nova reč.
Posodo je poznal že človek iz du-
pline, ki je k nasadu šel izposo-
dit si puščico. Čeprav skozi vse
veke reformatorji pridigajo, je
izposojevanje vedno, in sicer
vedno večje.

Nekdo je pisal, da je dolg naj-
hujša revščina. To je res. Ubo-
štva, na katerem ni dolga, je
vraj uboštvo brez skrbi. Ubo-
štvo, katero pa je še obloženo z
dolgovi, je strah in groza za na-
meček itak težkemu uboštvu.
Franklin je rekel: Kdor je po-
znal uboštvo skozi vso mladost,
je vedno svaril pred dolgovi. —
P. I.

PREKLIC.

So. Chicago, Ill. — Nekje v
So. Chicagu je član K. S. K. J.,
kateri se je izrazil v dopisih št.
57 in 79 Prosvete in imel nalogo,
da mora preklicati dopis in za-
trditi, da obžaluje, ker je pisal
ter s tem žalil častito duhovščino
in sveto rimsko stolico. Koli-
kor zasledujem, še nisem videl
preklica, zato pa jaz mesto nje-
ga prekličem zahtevano. Potrju-
jem, da vse, kar je dotični član
pisal, je gola resnica. —Nefaran.

Naročilo si klobase

narejene iz čistega prašičjega
mesa, prekajane s hickory le-
som. Pošiljati začnem od 25 ok-
tobra naprej. Z naročilom pri-
denite tudi Money Order, cena
je 40c za funt, poštnina plačana.
Pišite na:

ANTON LIPOLD,
Box 140—R. I. Naylor, Mo.

DA SKUHAŠ DOBRO PI- VO, PIŠI PO NASE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kmeti, sladkor
iz vse druge potrebitnosti. Poiskate
in se prepričate, da je doma pri nas
kuhani vedno le najboljši in naj-
cenejši.

Groceryman, sladničarjem in v pro-
dajalno šalamine damo primeren po-
st pri večjih naročilih. Pišite p-
informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O

Agitirajte za "Prosveto"!

VABILO NA VESELICO IN VINSKO TRGATEV

katero priredi
Društvo "Bratska Sloga" štev. 149, J. S. K. J.
v soboto večer, dne 31. oktobra 1925 v dvorani društva
"Pastorska Jama" S. N. P. J. v Canonsburg, Pa.

Prihitek veselice točno ob 8 uri zvečer.
Vstopnina za moške 75c in za ženske 25c.

Uljudno vabimo rojake in rojakinje domače in bližnje okolice,
da se vdeležijo naše veselice v obilnem številu. Za lažje in tejeje bo
skrbel zato izvoljeni odbor. Igrala bo izvrstna godba. Torej na
vedenju pri vsaki trgovini, klike in vabi — ODOBKI!

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Sept. 30.-1925)
pomeni, da vam je naročnina
potekla ta dan. Ponovite
jo pravočasno, da vam lista
ne ustavimo. Ako lista ne
prejmete, je mogoče vstav-
ljen, ker ni bil plačan. Ako
je vaš list plačan in ga ne
prejmete, je mogoče vstav-
ljen valed napačnega naslo-
va, pišite nam dopisnico in
navedite stari in novi na-
slov.

Naši zastopniki so vsi dru-
štveni tajniki in drugi za-
stopniki, pri katerih lahko
plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je
\$5.00 in za pol leta pa \$2.50.
Člani S. N. P. J. plačajo za
pol leta \$1.90 in za celo leto
\$3.80.

Za mesto Chicago in Ci-
cero za leto \$6.50, pol leta
\$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol le-
ta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo
\$1.70. Člani doplačajo samo
50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sa-
mi pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

LEPA PRILIKA ZA SLOVEN- CA ALI HRVATA.

Na prodaj je posestvo v sredi-
ni slovenako-hrvaške naselbine
v Milwaukee, Wis., sestojee iz
gostilne, brivnice, krojačnice, 2
dvoran za seje itd. ene velike
pladne dvorane z odrom ter po-
polno opravo modernih kulis in
razsvetljave, telovadnice in sta-
novanja. Proda se poceni radi
bolezni v družini. Dohodki nad
\$5,000.00 na leto brez gostilne.

NATL SERVICE BUREAU,
458 National Ave., Milwaukee,
Wisconsin.

(Adv.)

VAŽNA PRODAJA

Izvrstna prilika za pravo stran-
ko. — Hitite!

Trgovina ustanovljena 1910.
Vdova mora prodati v desetih
dneh skupaj ali posamezno, da se
izplačajo dedščine. Razne na-
rodnosti trgovina severozapadno
na vogalu, prve vrste grocerija
in mesnica, delujoča \$700 do
\$850 na teden, vse opravo, lede-
nica in velika zaloga blaga. O-
glasite se na: 3500 N. Narran-
gansett Avenue, Chicago. (Adv.)

Proti bolečinam

v hrbtu, straneh, kolkih
in v prsih, na otekline in
krče rabite

Severa's Gothardol.

Hišni liniment za mazanje
zunaj ki hitro prežene
revmatične in nevralgične
bolečine.

Cena 30 in 60 centov.

Zahtevajte največ pri lekarni.

W. E. SEVERA CO.
CHICAGO, ILL., U.S.A.

DOTA

Spisal Juš Kozak.

(Dolge.)

"Če se skesaš, pa priidi. Prodaj." Jezno je
zvrnil kozarec in spremil gosta do vrat, izza ka-
terih je s porogljivim smehljajem ugibal, kam
neki ga zapelje pot. In je še videl razločno, ka-
ko se je Kristof ustavil pred hišo, iz katere je
pela prestrašenemu popku žalostna pesem
dekleta uspavanko.

3.

Sence, skrite za hišami, so se že razpreda-
le pod večerno zarjo v tihi pomenek, ko je Kri-
štof zavil z dekletoma preko ceste.

Zdelo se je, da jih je Zamida arečal slučaj-
no. Odzdravila mu je le Ana.

"Proda!" je zijnil Kristof.

"Moj Bog! Silajte, gospod Kristof, vi po-
znate naše zadeve, kaj res ni rešitve pred to
poslednjo sramoto?"

"Edino denar, Marta!"

"Denar?"

"Denar?" je ponovila Ana. "Je tako ne-
mogoče, kakor so moje sanje, da bi brajda pod
našim oknom rodila zlate jagode. Po svetu bo-
va morale."

Molčali so, dokler niso stopili med mračne
ciprese, kjer so ječali na grobovih črni kamni
in so belci oznanjali poslednjo radost dušam v
ozkih domovih.

Marta se je prekrizala: "Kako mislite, go-
spod Kristof, ali je tu spodaj pod rušami večer
pokoj, ali ga tudi tam ni?"

"Gospodična Marta, če bi poznal to skriv-
nost, bi še danes legel tja notri."

"Marta, verjameš, da me kar pri srcu za-
skeli, če pomislim, da me bo stiskalo tam spodaj
od vseh strani, mi bo tiščala umazana prst v
usta, pa ne bom mogla kričati, kričati na po-
moč."

"Kaj menite, gospod Kristof, kako spi člo-
vek, ki odide s kletvijo v grob? Ali ne leži mor-
da taka duša brez sna in se bori s hudimi pri-
kaznimi, vstaja ponoči, hodi nevidna med na-
mi, nestrpno pričakujoča, da jo usoda odveže
prekletstva? Oče nam je pravil nekoč, da je ne-
umno otroče hotelo zvedeti, kaj se menijo
mrtvi med sabo, pa je zlezlo v grob, in ko so ga
drugo jutro našli, mu je segala brada do gleže-
njav, njegov bel obrazek je bil razoran, kakor
bi stoletja dril hudourniki preko njega. Nihče
ni spoznal tega starca, ki ni mogel zdaj niti
živeti niti umreti."

Obstali so pred materinim grobom. Sestri
sta pokleknil. Zazdelo se je Kristofu, da njune
misli užigajo zvezde na obledem nebu. Ni vi-
del, ne slisal, kateri je težje pri srcu. Svet je
ležal pred njim pokojno, kakor kristalna glad-
na ribnika, v kateri so odsevala arca nebeška.
Odbleski pa so bile žive in umrle duše ljudi. Ve-
černe megle so pavale nad vodami.

Mollia je Marta: "Uamiljeni, Večni, daj
pokoj tej ubogi duši, speči pod rožami, in uga-
sni kletev njenih umirajočih ustnic. Zavoljo
naju, ki sva ostali, naj se ne izpolni, kar je že-
lela. Odpovedujem se zemeljskim blagom, po-
zabila bom, kdo je razdejal očetovo lastnino;
zato odreši umrlo ženo, ki je pošteno živela, lju-
bila nas, kakor tebe. Živeti hočem, kakor si ro-
žam ukazal živeti, pa kamorkoli me presadiš,
bom poglala korenine, da se izpolni tvoja be-
seda življenja. Nočem srkati iz stare prsti, da
bo le mati pokojna. Usmiljeni, saj mi je težka
ta beseda, v grozdih vseh spominov na njej, pa
bodi za večni mir in pokoj njene duše."

Ko je vstala in se ugledala, je bila že noč
krog in krog.

Tiho, še tišje kot prej, so šli domov, da jih
ne bi ranil smeh življenja.

Pred hišo se je Kristof poslovil: "Jutri na-
vsezgodaj se odpeljem. Če bi bilo potreba, go-
spodična Marta, moja hiša vam je odprta."

"In jaz?" je vzkliknila Ana.

"In vi?" Molče so se spogledali, pa nihče ni
znal odgovora. In tudi je ostalo prikrito očem,
da si je Marta ugriznila spodnjo ustnico do
krvi.

Ko pa je doma odprla okno, pred katerim
se je v oni strašni noči zgrudila kakav pokoše-
na, jo je napadla obupna samota.

Tam zunaj je bila noč gosta in temna, ne-
bo pa kot zamet, z zlatimi zvezdami tkan. Med
drevjem, med vejami je dihal tar tajnih slasti
spojetja. Zemlja se je spenjala, nebo se je ni-
žalo in človeška dian je čutila padajoča semena.

(Dolge priredba J.A.)